

У кожній релігійній общині для її нормального функціонування акцент робиться на молодь. Організація мурашківців-сіоністів не виняток. У 1950 році з дітей крайських сіоністів було створено молодіжну організацію «Воїнство Христове», яку спочатку очолювали Кирильчук Марія та Кирильчук Валентина, які при «краві» вважалися «святими». Пізніше вони призначили начальником «воїнства Христового» Петра Сидоришина, присвоївши йому звання «молодшого лейтенанта» та надавши святе ім'я «Оргін». Молодіжна організація складалася з 20 дітей, віком від 7 до 15 років. Для учасників «воїнства Христового» (інакше цю організацію в організації називали ще «школою воїнів Христових») П.Сидоришин виготовив і видав паспорти, як документ, що підтверджував належність до організації. Цей вчинок він пояснив так: «щоб органи Радянської влади знали, що в нашій організації є «Христове воїнство»» [6, арк.210]. Крім того, були запроваджені пагони з чорного сукна з двома жовтими нашивками та нагрудні знаки.

Основним обов'язком було дотримання конспірації і суворої дисципліни. Все це у післявоєнного молодого покоління викликало романтичні почуття своєї важливості у причетності до ніби-то таємничості відносин. Крім підлітків, до «школи» «Воїнства Христового» потягнулись і діти. Там вони заучували вірші і псалми релігійно-містичного змісту з підтекстом на сучасність.

Виступаючи як «група особисто віруючих і відроджених», організація мурашківців-сіоністів практикувала сувору моральну дисципліну, яка підтримувалася не тільки самими віруючими, а й керівниками. У даній організації були чітко визначені обов'язки і права як керівників, так і рядових її членів, навіть проживання їх було розділеним.

Важливе значення для об'єднання прихильників організації відіграють спільні дії, обряди, а також взаємна підтримка не тільки моральна, а й матеріальна. Для навіювання єдності, невідворотного зв'язку з організацією, причетності до сакрального, творці Сіону, облаштували жертвник, куди члени общини зносили пожертву «Батьку Сіону» та «Матері Сіону» - гроші, харчі, одяг. За свідченням Михайла Кирильчука-Корнійчука «був збудований із землі «жертвник», на якому членами організації здійснювалося «принесення жертви Богу... - приносилися свої домашні речі – плаття, одяг, нігті, зрізані на руках і волосся з голів чоловіків після стрижки, нутрощі тварин і таким чином спалювали всі перераховані предмети» [4, арк.67]. Жертвоприношення передбачало внесення грошей, будь-яких продуктів харчування і найрізноманітніших речей. «Бог приймає в жертву все», – говорив Мурашко. Кожен член організації обов'язково повинен здійснювати жертвоприношення, інакше його настигне кара Божя. «Чим більше ви пожертвуєте Богу, тим кращим буде Ваше життя на тому світі», - заявляв на другому з'їзді І.Мурашко . [9, с.43]. Цих вимог дотримувалася й Любов Ушенко.

Всі керівники організації мурашківців-сіоністів вважали за необхідне дотримуватися фіксованого членства: кожен віруючий приймався в індивідуальному порядку.

Релігійна община здійснювала повсякденну і досить сильну дію на поведінку її членів, схвалюючи і санкціонуючи одні форми поведінки та засуджуючи і відкидаючи інші. У повсякденному житті на членів общини мурашківців накладалися певні обмеження і заборони, а також вимагалось чіткого виконання правил поведінки. Зокрема, вони не мали права: вбивати людей, птахів і тварин, вживати в їжу м'ясо. Чоловіки не повинні брити бороду і носити на голові довге волосся. Також заборонялося говорити нецензурні слова, вживати алкоголь і курити тютюн чи цигарки. Щодо жінок-сіоністок, то вони були зобов'язані завжди носити хустку на голові, не знімаючи її ні в якому разі перед чоловіком, а також вони повинні носити плаття з довгими спідницями, а зверху обов'язково, щоб був фартух. Працювати в суботу та неділю також суворо заборонялося [Див.7, арк.48]. Ці дні необхідно присвячувати молитвам і спілкуванню з Богом.

Висновки. Аналізуючи формування церковного устрою організації євангельських християн святих сіоністів, стверджуємо, що І.Мурашко і О.Кирильчук створили харизматичну організацію, яка поступово перетворилася на авторитарно-апостольську. У своїй діяльності, внутрішньому житті та обрядовості вона опиралася на авторитет керівника, який визначався походженням та кровним зв'язком з засновниками. Замити вона починає набирати рис проповідницької.

З приходом до керівництва Любові Ушенко все кардинально змінилось. Організація перетворилася на екстатичну. Її особливістю стало те, що Л. Ушенко вимагала від adeptів «своєї» організації доведення себе до релігійного екстазу. Таким чином єдиновірцям нав'язувалася віра в реальне, відчутне спілкування з Духом Святим, ототожнення екстатичних переживань з діями Святого Духу.

Джерела та література

1. Державний архів Рівненської області. (далі - ДАРО), - Ф-Р-32, Оп.1, Спр.4722.
2. ДАРО, - Ф.33, Оп.1, Спр.7262.
3. ДАРО, - Ф-Р-2771, Оп.2, Спр.534.
4. ДАРО, - Ф-Р-2771, Оп.2, Спр.2243.
5. ДАРО, - Ф-Р-2771, Оп.2, Спр.2912.
6. ДАРО, - Ф-Р-2771, Оп.2, Спр.3377.
7. ДАРО, - Ф-Р-2771, Оп.2, Спр.4455.
8. Воронаев И.Е. О служителях в Церкви Христовой. // Евагелист. – 1928. - № 5. – С.12-19.
9. Гаркавенко Ф. П'ятдесятники та їх віра. / Ф.Гаркавенко. – К.: Політвидав України, 1966. – 80 с.
10. Камейша Б. И. Религиозная секта евангельских христиан святых сионистов и ее реакционная сущность. Диссертация... кандидата истор. наук, Минск: Институт искусствоведения, этнографии и фольклора АН БССР, 1971. — 285 с.
11. Камейша Б. И. Кто такие мурашковцы. / Б.И. Камейша.— Минск: Беларусь, 1970. — 39 с.
12. Любашенко В. Історія протестантизму в Україні: курс лекцій. / В.Любашенко. – Львів: Просвіта, 1995. – 350 с.
13. Медяник М. Хто такі сектанти-мурашківці // Атеїст Ровенщини. — 1958. — № 1. — С. 31-36.
14. Мельник В.И. Эволюция современного пятидесятничества. /В.И.Мельник. – Львов: изд-во при Львовском университете издательского объединения «Вища школа», 1985. – 160 с.
15. Мурашко І. Что запрещает и что повелевает слово Божие. Свидетельство о крещении духовном. /І.Мурашко. – Нью-Йорк, 1922. – 126 с.
16. Новий Распутін на Поліссі. // Таємний детектив. – 1933. - №26.
17. Скакун Р.Л. Євангельські християни святі сіоністи: особливості життя й побуту // Українське релігієзнавство. – № 55 (2010). – С. 148-157;
18. Скакун Р.Л. «Новий Єрусалим» Івана Мурашка: сектантська комуна на Поліссі. // Історія релігій в Україні і світі: збірник наукових праць. Серія «Історичне релігієзнавство». – Острого: Видавництво НаУОА, 2010. – Вип. 3. – С. 215-225.
19. Федоренко Ф. Секты, их вера и дела / Ф.Федоренко. – М.: Политиздат, 1965. - 360 с.
20. Chmielewska Justyna. Święta krew, święty czas, święci ludzie. Historia i mitologia Ewangelicznych Chrześcijan Świątecznych Syjonistów (Muraszkowców). — Warszawa: Neriton, 2009. — 178 s.

УДК 94(477.83-25):[061.2.015-051:334.7]"1920/1930"

А. Безсмертний

ВЗАЄМОВІДНОСИНИ СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ КУПЦІВ ІЗ УКРАЇНСЬКОЮ КООПЕРАЦІЄЮ У 1920-Х-1930-Х РР. XX СТ.

Досліджено питання взаємовідносин Союзу Українських Купців із українською кооперацією впродовж міжвоєнного періоду. Простежено причини конкуренції українських приватних купців із представниками кооперативного руху у сфері торгівлі. Розкрито ставлення представників української кооперації до українських купців та напрямки співпраці останніх із кооперацією.

Ключові слова: Львів, міжвоєнний період, українська кооперація, Союз Українських Купців.

Investigated the question of mutual relations of Union of Ukrainian Merchants with ukrainian cooperation during inter war period. Reasons of competition of the ukrainian private merchants are traced with the representatives of cooperative motion in the field of trade. Attitude representatives of Ukrainian cooperation toward the ukrainian merchants and directions of collaboration of the last are exposed with cooperation.

Keywords: Lviv, inter war period, Ukrainian cooperation, Union of Ukrainian Merchants.

Метою дослідження є аналіз взаємовідносин між Союзом Українських Купців та українською кооперацією впродовж міжвоєнного періоду.

Об'єкт дослідження — українське приватне купецтво Львова та українська кооперація.

Предмет дослідження — взаємовідносини Союзу Українських Купців та представників української кооперації впродовж міжвоєнного періоду.

Проблема взаємовідносин українських приватних купців (зокрема їхніх професійних організацій) із українською кооперацією та її представниками довгий час залишалася поза увагою українських дослідників. Серед них побіжно це питання розглянула у своїй монографії О. Вербова [1]. З-поміж польських істориків значну увагу цьому питанню приділив Т. Філяр [8].

Джерельною основою дослідження стали випуски часопису Союзу Українських Купців (СУК) який виходив у 1934 – 1939 рр. під редакцією В. Несторовича [4, 5]. Окремі публікації СУК, які виходили у вигляді альманахів [6]. та матеріали львівської газети “Діло” [2].

Більшість українських купців співпрацювала із діячами кооперативного руху ще впродовж XIX ст. Зокрема із А. Нічаєм, який разом із В. Нагірним організував у 1883 р. кооперативу “Народна Торговля”. Керівником одного із складів “Народної Торговлі” у 1893 – 1899 рр. був купець Е. Мартинець. [6, с.14].

Польський дослідник — Т. Філяр зауважив, що у процесі відновлення української купецької сфери, і кооперативного руху брали участь одні й ті самі особи. Цьому на його думку сприяли наступні фактори: 1) Традиції діяльності українських підприємств, які опиралися на державне, і місцеве законодавство періоду галицької автономії. 2) Персональні зв'язки між ними (як на професійному, так і родинному полі). Чимало керівників та членів львівського Союзу Українських Купців (СУК) працювали у структурі кооперації: М. Ковалів у 1935 – 1939 рр. був членом правління “Центросоюзу”. У “Народній Торговлі” працювали: Р. Зубик, та Я. Скопляк [1, с.152]. 3) Діяльність у однакових, або різних партіях поєднаних ідеєю боротьби із поляками. 4) Участь окремих українських підприємств у війні у складі австро-угорської армії, і легіону Українських Січових Стрільців (УСС) (серед членів СУК було чимало колишніх військових, які воювали у складі легіону: Т. П'явка, Скопляк Я., Андрушків А., Марешко С., М. Дорожинський, Д. Конюх). Участь у польсько-українській війні у складі Української Галицької Армії (УГА). Їхня діяльність на державних посадах в уряді і адміністрації ЗУНР (згодом вони потрапили до польських таборів для інтернованих, де знайомилися між собою). 4) Рівень знищення української підприємницької сфери на тлі загальних воєнних знищень території Галичини. 5) Відсутність (перед початком війни) можливостей у приватних купців, і реальної конкуренції із боку українського кооперативного руху, який розвивався у сільському середовищі [8, с.117-118].

Попри співпрацю керівників СУК із представниками кооперації у їхніх взаємовідносинах були певні розбіжності. На загальних зборах СУК у червні 1936 р. директор “Центросоюзу” — О. Луцький порушив тему непорозуміння. Значивши, що кооперація не має на меті “вести боротьбу з природними проявами приватної ініціативи у торгівлі і промисловості, але не може не протиставити природній симпатії українського громадянства до приватників...”. З іншого боку він говорив: “З приватниками (чит. купцями) не шукаємо боротьби там де ми її не мусимо вести...” [3, с.176]. Більшість керівників повітових кооперативних союзів також висловилися про налагодження конструктивного діалогу між кооперацією та приватними купцями.

Проте налагодити діалог не вдалося. Часопис СУК на початку 1937 р. писав про відсутність взаєморозуміння між купецтвом і кооперацією [5]. У представників “Центросоюзу” викликали роздратування статті редактора часопису СУК — В. Несторовича про кооперацію. Несторович писав, що “інтегрально-світоглядний підхід кооперації може відкинути індивідуаліста господарника” [4].

Голова “Центросоюзу” — М. Шепарович зауважив, що він (чит. Несторович) “недооцінює те, що робить кооперація для приватного промислу і купецтва”. Окрім цього в одній із статей О. Луцького пролунали закиди в адрес В. Несторовича про те, що він “вороже ставиться до кооперації, з якої ще й їсть хліб” (В. Несторович деякий час викладав на Вищих Торговельних Курсах організованих кооперацією), намагається “заспокоїти психічно націю”, що не трапилося нічого поганого у випадку, якщо влада заборонить діяльність кооперації [1, с.138]. Представники кооперації вважали, що в купців не існує принципів моралі, і є притаманним визиск людини [4]. На відміну від представників кооперації В. Несторович вбачав у ідеології українських приватних підприємств (в тому числі купців) поєднання ідей лібералізму із ідеями українського національного руху [1, с.132].

Керівництво СУК у своїх заявах натомість наголошувало на підтримці кооперації. Зокрема Я. Скопляк на зборах членів союзу зазначив: “Кооперацію я ціную на рівні із “Рідною Школою” і “Просвітою”. Коли говоримо про торгівлю і промисл, то не сміємо забувати заслуг кооперації. Не можна не виявляти вдячності до неї за промощування дороги, за виховання, і то гарне виховання цілої армії купців. Є лише торгівля і промисл український у двох формах, які мають себе взаємно доповнювати, а не ворогувати з собою... Кооперацію мусимо цінувати як дуже цінний, і корисний чинник для нашого народу, а зокрема для нас приватників, бо виховує і для нас ідейних громадян як консумента... В нас не повинно бути й думки, що є два ворожі табори...” [3, с.37].

На думку В. Несторовича конфлікт української кооперації із СУК миг мати негативні наслідки для Я. Скопляка, адже представники кооперації могли відкрити власну фабрику із виробництва взуттєвої пасти [3, с. 36] (продукція фабрики Скопляка продавалися також у кооперативних крамницях).

Т. Філяр вважає, що непорозуміння між українською кооперацією та приватним купецтвом полягали у тому, що представники кооперативного руху у колективістсько-національному дусі вважали, що володіють монополією на ідею суспільної солідарності серед українців, аналогічну думку мали також купецькі кола [8, с.171].

Значимо, що українські купці Львова відчували конкуренцію не лише із боку єврейських та польських купців, а й із боку українських кооператив: “Маслосоюзу” (станом на 1931 р. мав у місті 10 своїх крамниць [7, с.457]). “Центросоюзу” і “Народної Торговлі”. Підтримувала конкуренцію і кооперативна преса, на сторінках якої поширювалися заклики до українського населення не купувати товари у приватних крамницях: “Не можна допустити, щоб громадянство виявило прихильність до приватників...” [3, с.189].

Проблемою для українських купців була відсутність у їхніх крамницях товарів українського виробництва (українські громадські організації Львова, а саме “Союз Українок” наполягав на тому, щоб у їхніх крамницях продавалися товари лише українських виробників, і лише із українських гуртівень. Споживчі товари із “Народної Торговлі”, молочні вироби із “Маслосоюзу”, солодощі виробництва фабрики “Фортуна Нова”, взуттєва паста із фабрики О. Левицької [8, с.179]). Проте із його закупівлею виникали труднощі. Траплялися випадки, коли українські промисловці продавали більші партії товару не українським, а єврейським та польським гуртівням (останні підвищували ціни на цей товар, і збували українським купцям за завищеними цінами). Такі випадки неодноразово висвітлювалися виданням СУК. Натомість у часописі українських кооператив — “Кооперативна Республіка” вони оцінювалися, як “вияв нормальної конкуренції” [8, с.171].

Для того, щоб вирішити цю проблему купці секції купців-корінників із СУК уклали контракт із “Народною Торговлею” про надання кредиту на закупівлю необхідних товарів. Керівники секції налагоджували контакти із представниками кооперативних гуртівень. У 1938 р. відбулося кілька зустрічей із директором “Української Гуртівні” — С. Герасимовичем, і “Народної Торговлі” у справі надання короткотермінового кредиту членам секції на закупівлю товарів [3, с.59]. Окрім цього “Народна Торговля” виплачувала щомісячну грошову квоту в касу самопомогі секції [3, с.59].

З іншого боку СУК намагався вирішити проблему залежності українських купців від гуртівень кооперації. У 1928 р. за ініціативою його керівників було організовано Текстильну гуртівню, якою довгий час керував купець — О. Стефанович [2].

Таким чином взаємовідносини львівського СУК та його членів (українських купців) із представниками української кооперації впродовж міжвоєнного періоду засновувалися не лише на принципах взаємної співпраці, а й конкуренції у сфері торгівлі. Така конкуренція часто викликала ідеологічні розбіжності між кооперацією та українськими купцями. Проте представники останніх (зокрема керівництво СУК) намагалося вирішити питання конкуренції шляхом діалогу і взаєморозуміння.

Джерела та література

1. Вербова О. Західноукраїнське приватне підприємство міжвоєнного часу/ Оксана Вербова. — Львів: Піраміда, 2001. — 212 с.
2. Діло — 1928. — серпень.
3. Несторович В. Українські Купці і Промисловці в Західній Україні 1920-1945 / В. Несторович. — Торонто, Чикаго: Клуб Українських Професіоналістів і Підприємців, 1977. — 342 с.

4. Торговля і Промисл — 1936. — Ч.23.
5. Торговля і Промисл — 1937. — Ч. 1.
6. Торговельно-Промисловий Альманах з нагоди 10 – ліття існування “Союзу Українських Купців. — Львів: Союз Українських Купців, 1934. – 96 с.
7. Grünberg K. Trudne sąsiedztwo: Stosunki polsko-ukraińskie w X-XX wieku. / K. Grünberg. — Warszawa: “Książka i Wiedza”, 2005 — 832 s.
8. Filar T. Ukraińskie galicyjskie sfery gospodarcze w drugiej Rzeczypospolitej / Tadeusz Filar. — Kraków : Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, 2011. — 355 s.

УДК 327.58:94 (477.83 /86) “1921”

Я. Павлюк

ПОЛІТИКО-ПРАВОВИЙ СТАТУС УКРАЇНЦІВ ПІСЛЯ 1921 Р.

У статті розглядаються особливості політико-правового статусу українців після 1921 року, досліджуються відносини між офіційною польською владою та населенням Східної Галичини.

Ключові слова: польський уряд, реформи, Галичина, перепис населення.

In the article the features of politico-legal status of Ukrainians are examined after 1921 year, relations are probed between official Polish power and population of East Galychina.

Keywords: Polish government, reforms, Galichina, census of population.

Після підписання Ризького мирного договору встановлено нові східні польські кордони, які не змінювались аж до вересня 1939 р. До складу Другої Речі Посполитої ввійшли великі прикарпатсько-волинські території, заселені українцями. За даними перепису від 30 вересня 1921 р. вони становили найчисельнішу національну меншину в державі. За підрахунками Степана Макарчука, 1921 р. на території сучасних Львівської, Рівненської, Волинської, Івано-Франківської та Тернопільської областей проживало 3920 тис. українців (66,21 %), а на захід від сучасного українсько-польського кордону – 366 тис. Загалом у Польщі проживало 4686 тис. українців, тобто 17,2% від всього населення країни. Переважна більшість українців заселяла галицькі воєводства: Станіславське – 940.054 осіб, або 70,2 %, Тернопільське – 741.031 осіб, або 50,2% і частину Львівського, без приєднаних до нього західних повітів, де переважало польське населення – 975.268 осіб, або 35,9%. Це свідчило про український етнічний характер краю. Лише у великих містах поляки становили більшість – у Львові – десь 60%, Тернополі – 50,5%. Український елемент у населенні Львова зменшився від 39,3 тис. (1910 р.) до 27,3 тис. осіб (1921) [9,с.128].

Законом від 5 грудня 1920 р. було створено на території колишньої Галичини чотири воєводства: Краківське, Львівське, Станіславське та Тернопільське [1,с.34].

Внутрішня політика спрямовувалася на повну інтеграцію Східної Галичини у складі держави. Правлячі кола всіляко намагалися зміцнити свій вплив в краї, усуваючи будь-які характерні українські ознаки, таким чином щоб, поставити світову громадськість перед доконаним фактом анексії краю. Вся система політичних і економічних заходів щодо українського населення підпорядковувалась найважливішій меті – колонізації краю: щоб українське питання або зовсім не існувало б, або не поставало у такій гострій формі.

Одразу після захоплення цієї, влітку 1919 р., території польська влада розпочала проводити заходи спрямовані на інтеграцію Галичини, але польсько-радянська війна перешкодила їх реалізації. Але вже на межі 1920-1921 рр. та під час ризьких переговорів, було розпочато ліквідацію існуючої адміністрації в регіоні, незважаючи на протест українського населення. Однак, влада змушена була враховувати той факт, що ще остаточно не були вирішені міжнародно-правові норми державної належності цієї території. Як закордонні, так і внутрішні українські політичні сили продовжували боротьбу за визнання незалежності Галичини, сподіваючись на позитивне вирішення великими державами українського питання. Це значно ускладнювало дії польської влади, яка, з одного боку, була змушена зважати на міжнародний рівень галицької проблеми і вести таку політику, яка б не призвела до загострення польсько-українського конфлікту, а з другого – нейтралізувати антипольські настрої серед українського населення і не допустити їх поглиблення. Завдання було надто складним і уряд не зміг його вирішити протягом усього міжвоєнного періоду [11,с.67].

Першим кроком, який зробила польська влада на території Східної Галичини з самого початку анексії стали зміни в аграрній політиці польського уряду, які суттєво впливали на соціальну структуру та національні стосунки в краї. 10 липня 1919 р. був прийнятий польським сеймом закон «Основи земельної реформи». Згодом, 15 липня і 17 грудня 1920 р., сейм прийняв ще два закони, котрі закріплювали механізм реформування [8,с.152].

Згідно із законом на сході країни мали створюватися зразкові господарства польських колоністів-осадників, які в майбутньому стали б політичною і соціальною опорою польської влади. Як заявляв польський прем'єр Вінцент Вітос, впровадження в життя земельної реформи «розширить кордони нашої вітчизни, зміцнить стан нашого національного володіння і посилить нашу здатність у боротьбі за землю, як за основу національної території». Таким чином, планувалося збільшити польське населення на сході країни до 30% [8,с.162].

В подальшому були прийняті закони 17 грудня 1920 р. за якими, колишні вояки та інваліди, які відзначилися в боях або вступили до війська добровільно і служили у фронтових частинах, могли безкоштовно отримати з державного земельного фонду до 45 га землі. Протягом 1921-1922 рр. більша частина виділеної землі була роздана.

В загальному польська колонізація східних кресів не дала очікуваних результатів ні з політичного, ні з економічного погляду. Колонізаторів супроводжували невдачі, які були спричинені як труднощами постійного фінансування, так і загостренням міжнародних протиріч на цих землях [3,с.28].

В ході всіх заходів польської влади на території Східної Галичини з початку 1920-х рр. важливе місце поляки відвели перепису населення, який мав би аргументувати правомірність включення нових територій до складу держави й засвідчити перевагу польського елемента у Галичині. Саме тому, 9 червня 1921 р. Рада Міністрів прийняла рішення про проведення у вересні того ж року перепису населення. Вбачаючи в цьому акті прагнення уряду сфальсифікувати етнічнонаціональну картину регіону, населення краю виступило проти. Як наслідок, у багатьох місцевостях Львівського, Станіславського та Тернопільського воєводств половина людей ухилилася від перепису, а в окремих повітах спротив громадян був настільки сильним, що влада змушена була застосувати збройні сили [7,с.193].

У березні 1921 р. була прийнята Конституція, яка щодо галицького населення регламентувала правові норми. Крім загальних громадянських прав, було передбачено певні свободи для національних меншин. Проте статті Конституції були далекими від реальності. У Галичині й надалі панувала політика національної нетерпимості [5,с.40-41].

Зміни відбулись і в системі освіти: ліквідовувались українські школи, закривались українські кафедри Львівського університету, який було перейменовано на університет ім. Яна Казимира, систематично чинилися перешкоди молоді, яка прагнула здобути вищу освіту. Так, 14 серпня 1919 р. було прийнято рішення про те, що в університеті могли навчатись лише ті українці, які пройшли службу в польській армії. Вже до 1 січня 1922 р. кількість українських класів у Східній Галичині скоротилася з 6000 до 2498 [10,с.56-57].

В подальшому проблема національної освіти стала одним із джерел постійних польсько-українських конфліктів, яка у міжвоєнний період так і не була вирішена [4,с.489].

Першим кроком уряду щодо українців у національній політиці було звернення В.Сікорського наприкінці березня 1923 р. до мешканців східних кресів з відозвою, в якій йшлося про те, що «український і білоруський народи отримують у Польській державі усяляку можливість для всебічного національного і культурного розвитку, що співжиття в державі буде побудоване на засадах взаємної поваги». Однак, незважаючи на заклики до співпраці та згоди, у відозві навіть не згадувалося про надання Галичині автономії [2,с.48].

7 квітня 1923 р. урядом був розроблений проект під назвою «Загальні напрямки політики на східних кресах». «Загальні напрямки» політики на східних кресах та заходи щодо їх реалізації В.Сікорський розглядав у руслі східної політики Другої Речі